

Andrzej Wiśniewski

"Prawo na codzień. Encyklopedia podręczna", Warszawa 1961 : [recenzja]

Palestra 6/7(55), 73-74

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

lacji długów spadkowych, dział spadku, zawieszenie obowiązku zapłaty niektórych długów spadkowych, postępowanie spadkowe po cudzoziemcach). Są to niewątpliwie sprawy społecznie najbardziej doniosłe i najbardziej aktualne w praktyce.

Spośród zaś spraw z zakresu prawa rzeczowego omówione zostały głównie te sprawy, które zostały unormowane w dekrete o postępowaniu z zakresu prawa rzeczowego (zarząd rzeczy wspólnej, postępowanie dotyczące wykonywania użytkowania, stwierdzenie zasiedzenia własności nieruchomości, postępowanie dotyczące powstania i wygaśnięcia praw rzeczowych ograniczonych na nieruchomości, umorzenie hipoteki, zniesienie współwłasności), pominięto więc sprawy unormowane innymi aktami ustawodawczymi.

Z innych spraw należących do trybu postępowania niespornego przedstawione jest jeszcze postępowanie o odtworzenie dyplomów i świadectw z ukończenia nauki, postępowanie dotyczące umarzenia utraconych dokumentów oraz postępowanie związane z przejęciem nieruchomości na własność Państwa za przypadające mu należności.

Prawo na codzień. Encyklopedia podręczna. Wiedza Powszechna. Warszawa 1961, s. 828.

Popularyzacja prawa jest u nas dziedziną bardzo zaniedbaną. Składa się na to wiele przyczyn, spośród których bodajże najważniejszą jest dziwna niechęć prawników do pisania prac tego rodzaju. Z tym większym więc uznaniem należy oceniać wysiłek grupy autorów, którzy pod naczelną redakcją sędziego S.N. Maurycego Grudzińskiego opracowali cenną pozycję pt. „Prawo na codzień”. Potrzeba bowiem takiego opracowania była duża, jeśli się uwzględni, że — jak słusznie piszą autorzy encyklopedii podręcznej — poziom kultury prawnej społeczeństwa jest uwarunkowany poznaniem obowiązującego prawa. Nieznajomość czy nierozumienie prawa staje się często źródłem konfliktów, których w wielu wypadkach można by uniknąć dzięki większej świadomości prawnej społeczeństwa.

Założeniem autorów było danie czytelnikowi praktycznego informatora, wskazującego treść poszczególnych uprawnień i obowiązków prawnych oraz sposób ich wykonywania. Tak pomyślany informator jest pomocą w uzyskaniu informacji o obowiązującym prawie dla działaczy społecznych, pracowników administracji państwowej, organizacji społecznych i jednostek gospodarki uspołecznionej. „Prawo na codzień” może być także przydatne dla prawników poszukujących informacji z dziedziny prawa nie należącej do ich specjalności.

Praktyczny charakter książki, będący jednym z głównych celów opracowania, skłonił autorów do wyłączenia z niej haseł z zakresu teorii prawa i prawa międzynarodowego oraz do zrezygnowania z informacji o charakterze historycznoprawnym i prawnoporównawczym. Wydaje się, że nie zawsze wyszło to z korzyścią dla samego dzieła, zwłaszcza jeśli chodzi o pominięcie haseł wyjaśniających ogólne pojęcia prawne z zakresu teorii prawa.

Encyklopedia zawiera prawie 800 haseł z zakresu prawa państwowego, karnego, cywilnego, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, prawa administracyjnego, finansowego i rolnego. W aneksie zamieszczone są także hasła z prawa spółdzielczego. W ramach poszczególnych działów zachowany jest układ alfabetyczny. Odszukanie potrzebnego hasła ułatwia spis treści, w którym wymieniono wszystkie

hasła, oraz szczegółowy skorowidz. Na końcu każdego działu znajduje się wykaz podstawowej literatury z tego zakresu.

Każde hasło zawiera także często liczne wskazania aktów prawnych, które regulują omawiane zagadnienia. Przy obfitej działalności prawodawczej naszego Państwa, zwłaszcza w zakresie prawa administracyjnego, zajdzie niewątpliwie konieczność wydawania do encyklopedii aneksów uaktualniających albo przygotowywania co pewien czas nowego uzupełnionego wydania.

J. Winiarz: *Odpowiedzialność Państwa za szkody wyrządzone przez funkcjonariuszy*. Wyd. Prawn. Warszawa 1962 r., s. 108.

Ustawa z dnia 15 listopada 1956 r. o odpowiedzialności Państwa za szkody wyrządzone przez funkcjonariuszów państwowych jest aktem trudnym do zrozumienia dla nieprawownika; zresztą również i prawnikom przysparza wiele trudności. Trudności te nasuwa przede wszystkim skomplikowana problematyka, jaką ustawa reguluje. Ustawa ta dotyczy bowiem: a) szkód wyrządzonych przez wydanie bezprawnego orzeczenia administracyjnego lub sądowego; b) szkód wyrządzonych przez działalność administracyjną nie będącą wydaniem orzeczenia; c) szkód wyrządzonych czynami niedozwolonymi. W zakresie tych różnorodnych szkód ustawa przyjmuje zasadę bezpośredniej odpowiedzialności Państwa w stosunku do poszkodowanego.

Już w kilka tygodni po wydaniu ustawy, która regulowała problem znajdujący się wówczas w centrum uwagi społeczeństwa, przygotowane zostało przez autora pierwsze wydanie omawianej pracy, przeznaczone przede wszystkim dla nieprawników. Wydanie to szybko się rozeszło, a sam problem, nie tracąc oczywiście na znaczeniu, stracił jednak na aktualności. W ciągu bowiem ostatnich lat usprawniło się funkcjonowanie wszystkich ogniw aparatu państwowego, a niesprawiedliwości tzw. okresu minionego zostały w przeważającej mierze naprawione. Jednakże duże znaczenie ustawy z 1956 r. polega na tym, że stanowi ona i nadal będzie stanowiła gwarancję praworządnego postępowania funkcjonariuszy państwowych oraz że daje ona każdemu obywatelowi rękojmnię, iż skutki bezprawia, jakie mogłoby się w praktyce wydarzyć, zostaną usunięte tak dalece, jak będzie to tylko możliwe.

Obecne, nowe wydanie pracy zawiera rozważania znacznie poszerzone i pogłębione na podstawie bogatego już dorobku orzecznictwa i literatury. Autor nie zrezygnował jednak z przystępnej formy opracowania, które czyni książkę zrozumiałą i pożyteczną dla nieprawników.

Przedstawiając podstawowe zasady dotyczące odpowiedzialności Państwa, autor wyjaśnia, kto jest funkcjonariuszem państwowym, co oznacza określenia „szkoda” wyrządzona przez funkcjonariusza przy wykonywaniu powierzonych mu czynności, co to jest „szkoda” w znaczeniu prawnym, jak ustalać wysokość odszkodowania. Omawia także podstawowe zasady prawa, które stosuje się do odpowiedzialności Państwa, oraz związek przyczynowy między szkodą a obowiązkiem jej naprawienia.

Dalsze wywody dotyczą odpowiedzialności za uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia albo śmierć żywiciela, odpowiedzialności Państwa za orzeczenia i zarządzenia, terminu, w jakim można dochodzić skutecznie uprawnień przyznanych przez ustawę, oraz sposobu, w jaki poszkodowany może dochodzić naprawienia szkody.

W osobnym rozdziale omówiona jest odpowiedzialność Państwa za szkody wyrządzone na skutek niesłusznego pozbawienia wolności.